

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/63/2003

SPOŁECZNE POPARCIE DLA INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Od początku roku utrzymuje się duże zainteresowanie udziałem w referendum akcesyjnym. W kwietniu¹ uczestnictwo w głosowaniu w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zapowiada 75% ogółu społeczeństwa, w tym 64% Polaków deklaruje, że na pewno pójdzie do urn.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy wziął(ęła)by Pan(i) w nim udział?	Deklaracje respondentów według terminów badań													
	2002										2003			
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach													
Na pewno wziął(ęła)bym w nim udział	51	60	60	58	61	57	59	57	61	58	63	66	62	64
Raczej wziął(ęła)bym w nim udział	15	14	12	14	12	11	13	15	11	11	10	11	12	11
Jeszcze nie wiem, czy wziął(ęła)bym w nim udział, trudno powiedzieć	14	14	14	14	12	14	13	14	12	12	12	11	11	12
Raczej nie wziął(ęła)bym w nim udziału	7	5	5	4	5	5	4	5	6	6	5	3	5	3
Na pewno nie wziął(ęła)bym w nim udziału	13	7	9	11	10	12	11	9	10	13	9	9	9	10

Deklaracje udziału w referendum akcesyjnym różnicuje przede wszystkim wykształcenie. Im jest ono wyższe, tym większe zainteresowanie uczestnictwem w głosowaniu. Do urn wybiera się 63% badanych z wykształceniem podstawowym, 72% - z zasadniczym zawodowym, 81% - ze średnim i 92% mających wyższe wykształcenie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (155) przeprowadzono w dniach 4-7 kwietnia 2003 roku na liczącej 1229 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Do grup najczęściej zapowiadających udział w głosowaniu należą ponadto: osoby w wieku od 25 do 34 lat (82%), mieszkańcy miast liczących 101-500 tys. ludności (82%), respondenci najlepiej sytuowani (83% osiągających miesięczne dochody *per capita* powyżej 800 zł) oraz zadowoleni z własnej sytuacji materialnej (84%).

Wśród grup społeczno-zawodowych najliczniej zamierzają stawić się przy urnach: kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi niższego szczebla, rolnicy, a spośród biernych zawodowo - uczniowie i studenci.

Podobnie jak w innych głosowaniach uczestnictwo w referendum akcesyjnym nieco częściej deklarują mężczyźni (79%) niż kobiety (71%).

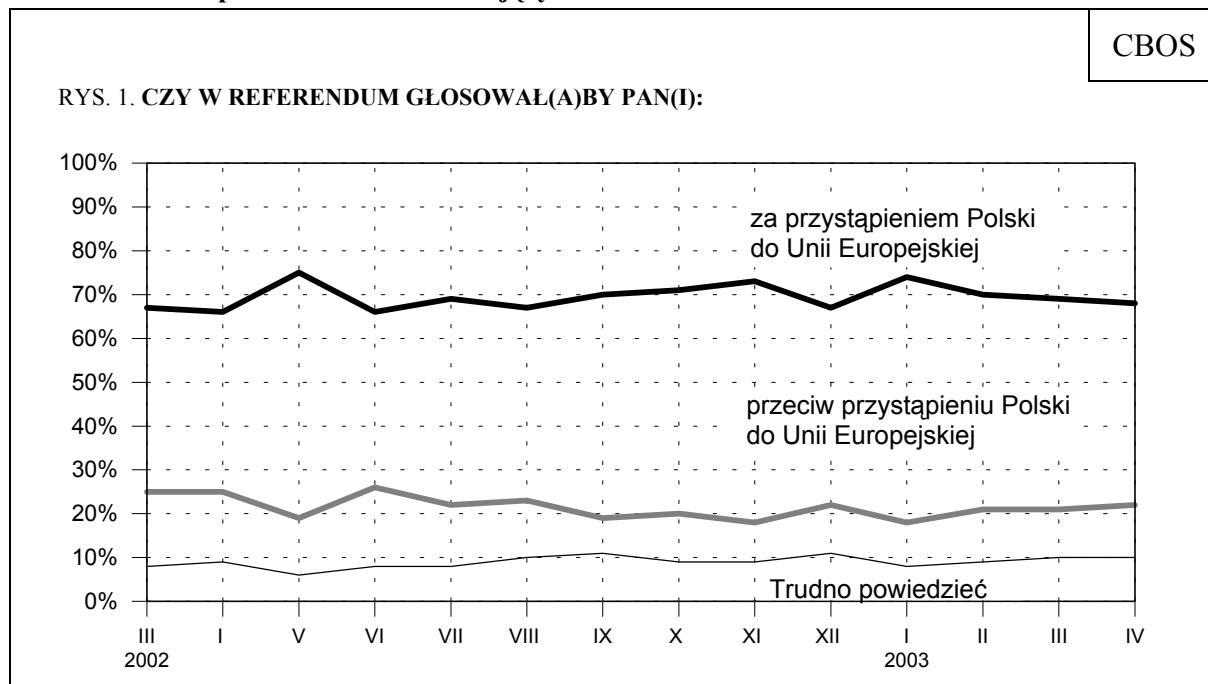
Zainteresowaniu udziałem w referendum sprzyjają wyrobione poglądy polityczne. Stosunkowo największe jest ono wśród osób o orientacji prawicowej i lewicowej (po 85% deklaracji uczestnictwa w głosowaniu), nieco mniejsze wśród ankietowanych o poglądach centrowych (78%). Wśród respondentów niepotrafiących określić swoich poglądów politycznych chęć głosowania deklaruje ponad połowa (57%).

W kwietniu nie zmienił się istotnie poziom społecznego poparcia dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Za wejściem naszego kraju do tej organizacji chce opowiedzieć się 68% Polaków zamierzających wziąć udział w referendum akcesyjnym, natomiast 22% deklaruje, że będzie głosować przeciw integracji.

Tabela 2

Czy w referendum głosował(a)by Pan(i):	Odpowiedzi osób deklarujących zamiar uczestniczenia w referendum według terminów badań												
	2002								2003				
	IV N=777	V N=750	VI N=764	VII N=751	VIII N=659	IX N=897	X N=890	XI N=751	XII N=679	I N=748	II N=770	III N=723	IV N=923
	w procentach												
- za przystąpieniem Polski do UE	66	75	66	69	67	70	71	73	67	74	70	69	68
- przeciw przystąpieniu Polski do UE	25	19	26	22	23	19	20	18	22	18	21	21	22
Trudno powiedzieć	9	6	8	8	10	11	9	9	11	8	9	10	10

Odpowiedzi osób deklarujących zamiar uczestniczenia w referendum

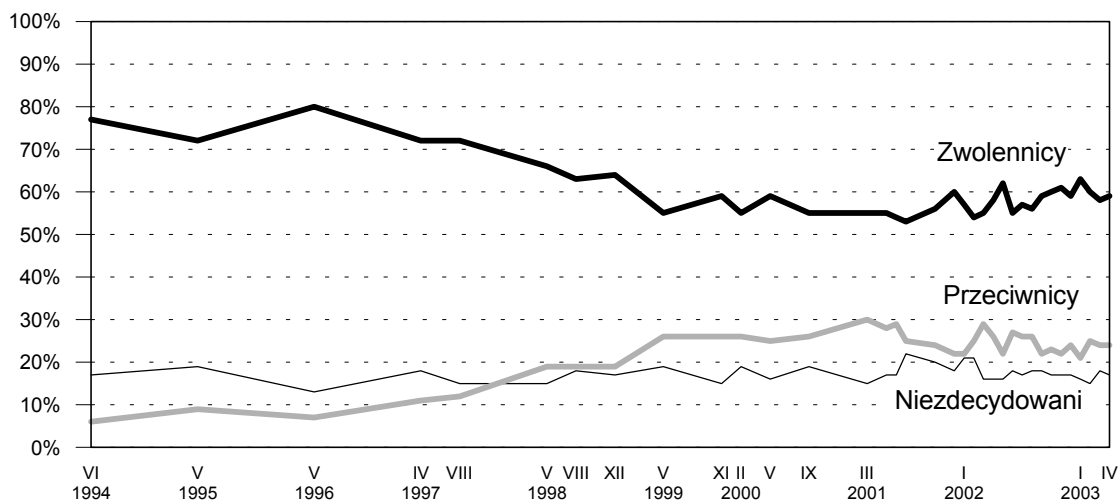
O stosunek do integracji zapytaliśmy również osoby, które nie zamierzają uczestniczyć w referendum bądź jeszcze nie wiedzą, czy pójdą do urn. Najczęściej nie mają one jednoznacznego stanowiska w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (38%). Wśród pozostałych niemal tyle samo jest zwolenników integracji (32%), co jej przeciwników (30%).

Uwzględniając opinie zarówno osób zamierzających uczestniczyć w referendum, jak i tych, które jeszcze się wahają, czy głosować, lub zapowiadają absencję, otrzymaliśmy wskaźnik poparcia dla integracji w całym społeczeństwie. Obecnie do zwolenników integracji zalicza się 59% ogółu badanych, a 24% jest jej przeciwnych.

Tabela 3

Stosunek do integracji wśród ogółu badanych	Wskazania według terminów badań															
	2002												2003			
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach															
Zwolennicy	57	54	55	58	62	55	57	56	59	60	61	59	63	60	58	59
Przeciwnicy	22	25	29	26	22	27	26	26	22	23	22	24	21	25	24	24
Niezdecydowani	21	21	16	16	16	18	17	18	18	17	17	17	16	15	18	17

RYS. 2. STOSUNEK DO INTEGRACJI WŚRÓD OGÓLU BADANYCH

Im bardziej zdecydowane są deklaracje dotyczące udziału w głosowaniu w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, tym większe poparcie dla integracji. Oznacza to, że im wyższa będzie frekwencja w referendum akcesyjnym, tym większą przewagę uzyskają w nim zwolennicy integracji. Gdyby do urn poszli jedynie ci, którzy obecnie deklarują, że na pewno wezmą udział w referendum, za wejściem naszego kraju do Unii Europejskiej opowiedziałoby się 71% głosujących.

Tabela 4

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy wziął(ęła)by Pan(i) w nim udział?	Stosunek do integracji		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdeterminowani
	w procentach		
Na pewno wziął(ęła)bym w nim udział	71	21	8
Raczej wziął(ęła)bym w nim udział	52	24	24
Jeszcze nie wiem, czy wziął(ęła)bym w nim udział, trudno powiedzieć	43	22	35
Raczej nie wziął(ęła)bym w nim udziału	35	38	27
Na pewno nie wziął(ęła)bym w nim udziału	17	37	46

Stosunek do integracji wiąże się ze statusem społeczno-ekonomicznym ankietowanych (wykształceniem, dochodami) oraz, związanym z nim częściowo, miejscem zamieszkania.

Za integracją zdecydowanie częściej zamierzają opowiedzieć się w referendum badani z wykształceniem wyższym (79% deklaracji wśród prawdopodobnych uczestników głosowania)² i średnim (77%) niż osoby mające wykształcenie zasadnicze zawodowe i podstawowe (po 57%).

Poparcie dla integracji jest tym częstsze, im wyższe są dochody respondentów oraz większa miejscowość, w której mieszkają.

Za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej chce głosować 56% badanych o dochodach nieprzekraczających miesięcznie 300 zł *per capita* oraz 81% - o miesięcznych dochodach powyżej 800 zł *per capita*.

W największych miastach, liczących powyżej 500 tys. ludności, poparcie dla integracji sięga 81%, podczas gdy na wsi aprobuje ją ponad połowa mieszkańców deklarujących udział w referendum (56%).

Deklaracje dotyczące sposobu głosowania w bardzo ograniczonym stopniu różnicuje wiek. Nieco wyższym niż przeciętnie poparciem dla członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej wyróżniają się jedynie ludzie młodzi (do 24 roku życia). Za przystąpieniem Polski do tej organizacji chce głosować 75% z nich, podczas gdy w pozostałych grupach wiekowych - od 64% do 68% potencjalnych uczestników referendum.

W grupach społeczno-zawodowych za integracją najczęściej chcą głosować: kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz osoby pracujące na własny rachunek. Grupą zdecydowanie najbardziej sceptyczną wobec przystąpienia Polski do Unii Europejskiej pozostają rolnicy. Ponad połowa ankietowanych rolników zamierzających wziąć udział w referendum (52%) deklaruje, że będzie głosować przeciw integracji.

² Wielkość poparcia dla integracji wśród osób deklarujących, że na pewno lub raczej wezmą udział w referendum akcesyjnym.

Stosunek do integracji wiąże się także ze światopoglądem badanych - ich religijnością oraz orientacją polityczną. Im częstsze uczestnictwo w praktykach religijnych, tym mniejsze poparcie dla integracji w referendum. Za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej zamierza głosować 81% osób nieuczestniczących w praktykach religijnych i tylko 45% praktykujących kilka razy w tygodniu.

Deklaracjom aprobaty integracji sprzyjają lewicowe poglądy polityczne. Za członkostwem naszego kraju w Unii Europejskiej chce opowiedzieć się 78% potencjalnych uczestników referendum utożsamiających się z lewicą, 69% - o poglądach centrowych i 61% - identyfikujących się z prawicą.

Polityczny wymiar poparcia dla integracji ujawnia się w sposób bardziej wyrazisty w zróżnicowaniu deklaracji elektoratów partyjnych. Ze względu na niewielką liczebność większości elektoratów wielkość poparcia dla integracji podajemy dla ogółu zwolenników poszczególnych partii, niezależnie od tego, czy zamierzają oni uczestniczyć w referendum czy też nie.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Stosunek do integracji		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdecydowani
	w procentach		
SLD	92	6	2
PO RP	91	6	3
PSL	67	29	4
PiS	58	21	21
Samoobrona RP	43	46	11
LPR	33	49	18

Zdecydowanie najwięcej zwolenników przystąpienia Polski do Unii Europejskiej jest wśród sympatyków SLD i PO. Za zjednoczeniem z Unią opowiada się także większość potencjalnych wyborców PSL i PiS. Przeciwnicy integracji nieznacznie przeważają w elektoracie Samoobrony, natomiast bardziej wyraźnie - wśród sympatyków LPR.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nim udział?
 1 - Na pewno wziął(ę)by w nim udział; 2 - Raczej wziął(ę)by w nim udział;
 3 - Jeszcze nie wiem, czy wziął(ę)by w nim udział; 4 - Raczej nie wziął(ę)by w nim udział; 5 - Na pewno nie wziął(ę)by w nim udziału

	(%)					
	1	2	3	4	5	Liczba osób
Ogółem	64	11	12	3	10	1229
Płeć						
Mężczyźni	70	9	10	3	7	587
Kobiety	58	13	13	3	12	642
Wiek						
18-24 lat	65	10	10	1	13	190
25-34	69	13	11	2	6	222
35-44	65	13	10	4	8	211
45-54	62	15	13	3	7	273
55-64	68	6	15	3	9	143
65 lat i więcej	54	10	14	5	18	191
Miejsce zamieszkania						
Wieś	59	10	13	4	14	447
Miasto do 20 tys.	58	16	13	4	9	148
20-100 tys.	69	8	14	2	7	236
101-500 tys.	70	12	9	4	7	240
501 tys. i więcej mieszk.	64	15	11	2	8	159
Wykształcenie						
Podstawowe	52	11	14	5	18	324
Zasadnicze zawodowe	60	12	13	4	11	318
Średnie	69	12	12	2	5	462
Wyższe	84	8	6	1	2	124
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	88	8	3	1	0	72
Prac. umysł. niż. szczebla	67	15	13	4	1	116
Pracownicy fiz.- umysł.	66	9	12	5	8	92
Robotnicy wykwalifikowani	60	10	20	2	8	108
Robotnicy niewykwalifik.	52	22	7	4	16	46
Rolnicy	71	16	8	1	4	53
Pracujący na własny rach.	70	8	13	2	7	50
Bierni zawodowo						
Renciści	51	9	16	5	19	113
Emeryci	63	7	12	4	14	233
Uczniowie i studenci	71	13	8	1	7	118
Bezrobotni	58	13	13	3	14	162
Gospodynie domowe i inni	56	18	14	0	12	64
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	72	9	10	2	6	191
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	62	18	11	4	6	99
sekt. prywat. poza rolnict.	64	11	15	4	5	191
prywatnym gosp. rolnym	74	14	7	1	4	59
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	54	17	17	3	10	194
300-399	64	12	10	4	10	104
400-599	69	9	11	4	6	202
600-800	63	9	13	3	12	179
Powyżej 800 zł	76	7	8	3	7	158
Ocena własnych war. mater.						
Źłe	56	11	14	4	14	420
Średnie	64	12	12	3	9	550
Dobre	75	9	9	1	6	259
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	57	10	14	3	16	77
Raz w tygodniu	67	11	12	3	6	650
1-2 razy w miesiącu	68	10	11	3	7	144
Kilka razy w roku	53	16	13	2	16	220
W ogóle nie uczestniczy	62	7	8	4	19	136
Poglądy polityczne						
Lewica	76	9	8	3	4	266
Centrum	68	10	14	3	6	351
Prawica	71	14	8	2	6	278
Trudno powiedzieć	43	14	17	5	22	335

Tabela 2. Czy w referendum głosował(a)by Pan(i):

(%)

	za przystąpieniem Polski do UE	przeciw przystąpieniu Polski do UE	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	68	22	10	923
Płeć				
Mężczyźni	69	22	9	465
Kobiety	67	21	12	457
Wiek				
18-24 lat	75	17	8	143
25-34	68	23	9	180
35-44	64	27	9	163
45-54	66	22	12	209
55-64	68	19	13	106
65 lat i więcej	68	19	13	121
Miejsce zamieszkania				
Wieś	56	33	11	311
Miasto do 20 tys.	64	19	17	109
20-100 tys.	73	17	10	182
101-500 tys.	77	16	8	195
501 tys. i więcej mieszk.	81	11	8	125
Wykształcenie				
Podstawowe	57	27	16	205
Zasadnicze zawodowe	57	29	14	228
Średnie	77	17	6	375
Wyższe	79	12	9	114
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	79	17	5	69
Prac.umysł.niż.szczebła	81	15	4	96
Pracownicy fiz.-umysł.	75	15	10	69
Robotnicy wykwalifikowani	54	30	16	76
Robotnicy niewykwalifik.	78	8	14	34
Rolnicy	37	52	11	46
Pracujący na własny rach.	80	7	12	39
Bierni zawodowo				
Renciści	62	25	13	68
Emeryci	68	18	14	163
Uczniowie i studenci	79	13	8	99
Bezrobotni	59	31	9	115
Gospodynie domowe i inni	56	31	13	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	76	16	8	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	67	19	14	78
sekt. pryw. poza rolnict.	76	16	8	145
prywatnym gosp. rolnym	41	48	11	52
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	56	30	14	138
300-399	59	26	15	79
400-599	72	20	8	158
600-800	77	16	7	130
Powyżej 800 zł	81	11	8	131
Ocena własnych war. mater.				
Złe	62	30	8	285
Średnie	66	20	14	420
Dobre	80	14	6	217
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	36	19	52
Raz w tygodniu	66	21	13	511
1-2 razy w miesiącu	67	23	10	112
Kilka razy w roku	74	21	5	152
W ogóle nie uczestniczy	81	18	1	94
Poglądy polityczne				
Lewica	78	18	4	226
Centrum	69	23	8	272
Prawica	61	25	15	235
Trudno powiedzieć	63	19	18	189

Tabela 3. Stosunek do integracji wśród ogółu badanych

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Niezdecydowani	Liczba osób
Ogółem	59	24	17	1223
Płeć				
Mężczyźni	62	23	14	582
Kobiety	56	24	20	642
Wiek				
18-24 lat	67	21	13	189
25-34	61	26	13	220
35-44	57	28	15	211
45-54	59	24	17	271
55-64	59	22	19	143
65 lat i więcej	51	19	30	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	46	33	21	445
Miasto do 20 tys.	59	19	22	146
20-100 tys.	64	20	16	236
101-500 tys.	69	17	14	239
501 tys. i więcej mieszk.	73	15	12	157
Wykształcenie				
Podstawowe	43	29	28	324
Zasadnicze zawodowe	48	32	20	318
Średnie	74	17	9	457
Wyższe	75	13	12	124
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	76	17	8	72
Prac. umysł. niż. szczebla	77	14	9	116
Pracownicy fiz.- umysł.	64	21	15	92
Robotnicy wykwalifikowani	48	32	19	105
Robotnicy niewykwalifik.	61	19	20	46
Rolnicy	36	49	15	53
Pracujący na własny rach.	63	20	17	50
Bierni zawodowo				
Renciści	47	26	27	112
Emeryci	56	19	24	233
Uczniowie i studenci	73	16	11	117
Bezrobotni	52	33	15	162
Gospodynie domowe i inni	56	24	20	64
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	67	19	14	189
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	61	20	19	97
sekt. pryw. poza rolnict.	66	22	12	191
prywatnym gosp. rolnym	39	46	14	59
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	45	38	17	194
300-399	52	28	20	104
400-599	66	21	13	199
600-800	67	19	14	179
Powyżej 800 zł	72	14	14	158
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	32	19	420
Średnie	59	21	19	546
Dobre	74	15	10	258
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	36	30	34	77
Raz w tygodniu	59	22	19	647
1-2 razy w miesiącu	60	26	14	144
Kilka razy w roku	62	26	12	218
W ogóle nie uczestniczy	67	22	11	136
Poglądy polityczne				
Lewica	73	19	8	266
Centrum	64	24	12	351
Prawica	57	25	18	276
Trudno powiedzieć	45	25	30	331